

Nr 53.

Ankom till Riksdagens kansli den 10 mars 1911 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående vissa ändringar i lagen om enskilda vägar på landet den 5 juli 1907.

(2:a Afd.)

I en inom Första kammaren väckt, till jordbruksutskottets behandling hänvisad motion, nr 17, har herr *F. Hallberg* hemställt, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning i uti motionen närmare angifvet syfte, samt till Riksdagen framlägga det förslag till ändringar i lagen om enskilda vägar på landet den 5 juli 1907, hvartill en sådan utredning må föranleda.

Till stöd härför har motionären anført följande:

»Lagen om enskilda vägar på landet den 5 juli 1907 synes vara tillkommen i synnerhet till förmån för en jordägare, som är i saknad af tillgång till lämplig utfartsväg. Hittills vunnen erfarenhet rörande nämnda lag gifver ock vid handen, att densamma oftast kommit till tillämpning just för detta ändamål. En annan erfarenhet är, att vägförrättningar, som i denna lag afses, i regeln omfatta endast *en* vägsträckning. Det torde vara att förvänta, att inom t. ex. ett skifteslag komma att företagas sådana vägförrättningar till ett rätt ansenligt antal. Redan ur ren kostnadssynpunkt är detta mindre lämpligt. Kostnaderna för de olika vägförrättningarne blifva därigenom afsevärdt dyrare, än om desamma verkställdes i ett sammanhang för ett större komplex, t. ex. skifteslag eller dylik enhet.

Men äfven andra förhållanden göra det önskvärdt, att dessa vägförrättningar ske i större sammanhang. En delegare i ett skifteslag kan, synnerligast om han har sina ägor förlagda i flera skiften, under nuvarande förhållanden blifva tid efter annan inblandad i flera dylika förrättningar. Den eller de väglotter, som vid hvarje förrättning honom anvisas till underhåll, kunna småningom komma att uppgå till ett rätt ansenligt antal och måhända vara belägna på afsevärda afstånd från hvarandra. Då härtill kommer, att vid dessa förrättningar någon förtydligande karta ej i regel upprättas, erbjuder sig för en nytillträdande ägare af ett hemman ofta afsevärd svårighet att vinna kännedom om, hvarest hans väglotter äro belägna. Det synes alltså äfven af denna anledning ändamåls enligt, att dessa vägdelningar kunde ske i större sammanhang för hela skifteslaget eller större delar af detsamma. Därigenom skulle ock vinnas, att det ändamålsenligaste anordnandet af hela vägnätet bättre kunde överblickas och själfva vägfrågan få en för alla parter lycklig lösning. Huru viktig frågan om det rationella jordbrukets tillgodoseende med tjänliga utfartsvägar är, torde ligga i öppen dager. Det torde kunna sägas, att i södra delarne af vårt land sättet, hvarpå härutinnan blifvit sörjdt, är i hög grad bestämmande för jordens värde.

I detta sammanhang torde böra påpekas, hurusom man numera kräfver att få en säker kännedom om alla en fast egendom på landet rörande rättsförhållanden, och att såsom följd af denna sträfvan det endast torde vara en tidsfråga, när ett så viktigt servitut som rätten att begagna väg blifver infördt i fastighetsbok för att såmedelst vara för den enskilde känt. Skall emellertid en dylik införing vara af någon betydelse, måste underlaget eller landtmäteriförrättningen vara så fullständigt, att nämnda införing får konkret motsvarighet, hvilket bäst torde kunna ske genom vägens afbildande å karta. Därigenom beredes ock möjlighet att afgöra i hvad mån den väg, för hvilken underhållsskyldigheten fördelas, har ett sådant läge, att den fyller sitt ändamål, och att öfverskådlighet åstadkommes beträffande de hemman och lägenheter, däröfver en väg sträcker sig.

Önskvärdt synes alltså vara, att dylika vägförrättningar åtminstone i vissa fall komme till stånd i större omfattning likasom ock att desamma i regel föranledde upprättandet af en karta öfver vägnätet. I förstberörda afseende torde förutvarande äldre vägdelningar stundom komma att ställa sig hindrande för en mera omfattande vägdelning. I betraktande af de förändrade förhållanden, som numera uppstått beträffande vägfrågorna, synes

det emellertid böra göras möjligt att få dylika äldre vägdelningar upphäfd, därest vägdelning af nu antydd beskaffenhet kommer till stånd. För detta ändamål synes i öfvergångsbestämmelserna till lagen om enskilda vägar böra intagas uttrycklig föreskrift därom, att delning af hela skifteslagets byvägar finge ske oberoende af äldre delningar och att dessa äldre vägdelningar finge anses upphäfd i mån som den nya vunno laga kraft. — Då det emellertid torde vara önskvärdt, att förut bestående förhållanden ej genom en enda eller några få intressenters åtgöranden komme att upphäfdas, borde såsom villkor stadgas, att ansökning om ny vägdelning skall göras af ett visst antal delägare i skifteslaget.

Vid förrättning af förevarande slag torde till en början böra utrönas, huruvida redan befintliga vägar undergått sådan reglering, att deras lägen äro fullt bestämda. Vidare borde genom förrättningsmännens försorg uppgöras förslag rörande de vägar, som i vägdelningen borde ingå, samt rörande lämpligaste läget för desamma. Därest detta förslag icke af samtliga närvarande godkännes, synes detsamma genom besvär eller underställning böra blifva föremål för särskild pröfning, innan förrättningen vidare fortsättes.

Jag har med det anförda afsett att påvisa behöfligheten af ändringar i lagen om enskilda vägar på landet den 5 juli 1907, närmast såvidt detta behof framträdt ur erfarenheten af denna lags tillämpning inom Skåne och ur kändedomen om de förhållanden i nämnda provins, som med underhållet af enskilda vägar äga samband. En lagstiftningsåtgärd i ämnet förutsätter emellertid utredning angående hithörande förhållanden från skilda delar af landet.»

Det föreliggande förslaget synes i främsta rummet afse ett införande i lagen den 5 juli 1907 om enskilda vägar på landet af ett stadgande, att vid förrättning, som enligt 10 § i nämnda lag företages för fördelning af underhållet af en enskild väg, skall pröfvas, huruvida icke delning bör i sammanhang därmed ske af alla enskilda vägar inom skifteslaget. Fördelarna häraf skulle enligt motionärens åsikt ligga dels däri, att genom ett minskadt antal förrättningar kostnaderna skulle kunna nedbringas, dels ock däri, att de olika väglotterna skulle kunna mera ändamålsenligt utläggas, än om hvarje särskild väg skulle för sig blifva föremål för en vägdelningsförrättning.

Utskottet finner för sin del en ändring af omförmälda lag i den af motionären antydda riktningen icke lämplig, utan snarare ägnad att inveckla

hithörande förhållanden. Därest en för uppdelning af underhållet af en enskild väg påkallad förrättning skulle, såsom ifrågasatts, omfatta alla till ett skifteslag hörande enskilda vägar, däri inberäknade sådana, hvilka redan undergått delning, torde nämligen kostnaderna för en dylik förrättning blifva afsevärda samt därjämte onödigt betungande särskildt för dem, som fått vidkännas kostnader för redan verkställd delning af någon af förrättningen berörd väg. Äfven ur den synpunkten synes förslaget mindre tilltalande, att det skulle alltför mycket binda dem, som icke ansåge sig hafva fördel af en sådan utsträckt delning af skifteslagets enskilda vägar.

Hvad särskildt angår förslaget om upprättandet af karta öfver vägnätet, torde väl en dylik åtgärd få anses förenad med större utgifter, än hvad som motsvarar fördelen däraf.

Enligt utskottets åsikt synes det af motionären åsyftade målet ej heller kunna nås med de ifrågasatta bestämmelserna, då nya enskilda vägar alljämt tillkomma, hvilka sålunda kunna föranleda upprepade delningar af samtliga de enskilda vägarna inom ett skifteslag.

På grund af det anförda och då förenämnda lag varit alltför kort tid gällande för att tillräcklig erfarenhet kunnat vinnas rörande dess verkningar, får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 10 mars 1911.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.

Det skulle här antecknas, att herr *E. A. Lindblad* icke deltagit i ärendets slutliga behandling inom utskottet.